

הלכות מעשר פרק ד

א. אין הטבל נקבע למעשר מן התורה עד שיכניסנו לביתו, שנאמר "בערתי הקדש מן-הבית" (דברים כו, יג); והוא, שיכניסנו דרך השער שנאמר "ואכלו בשעריך" (דברים כו, יב); אבל אם הכניס תבואתו דרך גגין וקרפפות פטור מן התרומה, ומן המעשרות.

ב. יראה לי שאין לזקין מן התורה על אכילת הטבל, עד שיקבע בכניסתו לביתו כמו שבארנו מפי השמועה; אבל אם נקבע בשאר הששה דברים שמנינו, אין לזקין עליו אלא מכת מרדות מדבריהן. וכן האוכל מפרות שדעתו להוליכן לשוק, אחר שנגמרה מלאכתן אינו לוקה אלא מכת מרדות כמו שבארנו, שאין הגומר למכור חייב במעשר אלא מדבריהם.

ג. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, אינו קובע. וכן הגגין אינן קובעין, אף על פי שהבית שלמטה קובע; ואם לא היה בגג ארבע אמות על ארבע אמות, כגון שהיה הבית משפע ועולה אינו פוטר מן המעשר, אלא הרי גג זה כמקצת אויר הבית.

ד. הצריפין, והברגגין, ובתי הקיץ והוא ארבעה עמודים ותקרה על גביהן שנמצא בלא כותלים, וכן סכות שעושין ביני כרמים וביני הגנות בימי הקיץ אף על פי שדרין בהן בימי הקיץ, ויש בהם רחים ותרגולין אינן קובעין למעשר; וכן ספת היוצרים החיצונה, וספת החג בחדר אינן קובעין: שכל אלו, אין דירתן קבע.

ה. הצריפין והברגגין טובלין לבעליהן, אף על פי שאינן טובלין לכל אדם. וכן בית הסופר ובית המדרש טובלין לזה שיושב בהן ומלמד, מפני שהן כביתו; ואין טובלין לאחרים.

ו. בית הכנסת ובית התלמוד אם יש בהן בית דירה, קובעין; ואם לאו, אין קובעין. האורירות והאוצרות שבשדות העשויות למכנס, אינן קובעין; ואם היו לדירה, קובעין.

ז. כשם שהבית קובע למעשר, כך החצר קובעת למעשר; ומשיכנסו לחצר דרך השער נקבעו, אף על פי שלא הכניסן לתוך הבית.

ח. איזו היא חצר הקובעת: כל שהכלים נשמרין בתוכה, או שאין אדם בוש מלאכל בתוכה; או חצר שאם יכנס אדם לה, אומרין לו מה אתה מבקש. וכן חצר שיש בה שני דיוורין, או שהיא לשני שתפין, שאחד פותח אותה ונכנס, ואחד בא ונכנס או יוצא ונועל האיל והן פותחין ונועלין, הרי זו קובעת.

ט. בית שער שלחצר, והאכסדרה, והמרפסת הרי הן כחצר: אם היתה קובעת, קובעין; ואם לאו, אין קובעין.

י. שתי חצרות זו לפני זו, שתייהן קובעין. ספת היוצרים זו לפני זו הפנימית קובעת, והחיצונה אינה קובעת. והחנות קובעת כבית.

יא. המוליך פרותיו ממקום למקום אף על פי שהוא נכנס בהן לבתים ולחצרות בדרך, לא נקבעו; אלא אוכל מהן עראי, עד שיגיע למקום שהוא סוף מגמתו. וכן בחזירתו. הרוכלין

המחזירין בעירות, שהן נכנסין מחצר לחצר אוכלין עראי, עד שמגיעין לבית שלנין בו.

יב. המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר הפטורה מן המעשרות שכח והכניסן לתוך ביתו, הרי זה מתר להוציאן ולאכל מהן עראי; וכן אם שכח והעלן לגג, אוכל מהן עראי בגג. הביאן לאכלן בראש גגו, ושכח והכניסן לחצר חבירו נקבעו, ולא יאכל עד שיעשר.

יג. חצר שהיא נעדרת, הרי היא כגנה ואוכלין בתוכה עראי והוא, שיעדר רבה. ואם זרע רבה, אין אוכלין בה עראי; וכן אם נטע רבה. ואם נטע לנזאי חצר הואיל והיא נעדרת, הרי זה אוכל עראי מאותן אילנות.

יד. תאנה שהיא עומדת בחצר אוכל ממנה אחת אחת, ופטור; ואם צרף, חייב במעשר. במה דברים אמורים, בשתייה עומד בקרקע. אבל אם עלה לראש התאנה ממלא את חיקו ואוכל שם, שאין אויר החצר קובע למעשר.

טו. היתה עומדת בחצר, ונוטה לגנה הרי זה אוכל ממנה בגנה כדרךכו, פאלו היתה נטועה בגנה; היתה נטועה בגנה, ונוטה לחצר הרי זו פנטועה בחצר, שאינו אוכל שם אלא אחת אחת.

טז. גפן שהיא נטועה בחצר לא יטל את כל האשכול ויאכל, אלא מגרגר אחת אחת; וכן ברמון לא יטל את כל הרמון, אלא פורט את הרמון באילן ואוכל הפרד משם. וכן באבטיח סופת אותו בקרקע, ואכלו משם. היה אוכל באשכול בגנה, ונכנס מן הגנה לחצר אף על פי שיצא מן החצר, לא יגמר עד שיעשר.

יז. בסבר שהיא זרועה בחצר, מקרסם עלה עלה ואוכל; ואם צרף, חייב לעשר. וכן כל כיוצא בזה.

הלכות מעשר פרק ה

א. הלוקח פרות תלושין לאכלן, נקבעו למעשר מדבריהם כמו שבארנו. ומאימתי יקבעו משיתן את הדמים, אף על פי שלא משך. הרי שלא נתן דמים, והיה בורר ומניח בורר ומניח, אפלו כל היום כלו, ואף על פי שגמר בלבו לקח לא נתחייב לעשר; ואם היה ירא שמים משגמר בלבו מעשר ואחר כך יחזיר למוכר, אם רצה להחזיר.

ב. הלוקח במחבר לקרקע, או שלקח תלוש לשלח לחבירו לא נקבעו, ויש לו לאכל מהן עראי. האומר לחבירו הא לך איסור זה, ותן לי בו חמש תאנים הרי זה אוכל אחת אחת, ופטור; ואם צרף, חייב לעשר.

ג. הא לך איסור זה, בעשרים תאנים שאבר לי בורר אחת אחת, ואוכל; באשכול שאבר לי מגרגר ממנו באילן, ואוכל; ברמון שאבר לי פורט אותו באילן, ואוכל; באבטיח שאבר לי סופת בקרקע, ואוכל. ואם קצץ את התאנים וצרפם, או שקצץ את האשכול או האבטיח חייב לעשר, שהרי לא קנה אלא הנתלש.

ד. אבל אם אמר לו הא לך איסור זה, בעשרים תאנים אלו, בשני אשכולות אלו, בשני רמונים אלו, בשני אבטיחים אלו,

קוצץ פֿדרפּו, ואוכל עראי, ופֿטור: שלא נקבעו במקח, שהרי לקחן במחבר.

ה. המחליף עם חברו, זה לאכל וזה לאכל שניהם נקבעו למעשרות, שהרי לקחו בתלוש. זה לקצות וזה לקצות שניהן לא נקבעו, שאין המכר קובע דבר שלא נגמרה מלאכתו, כמו שבארנו.

ו. לקח האחד פרות שהחליף לאכילה, ולקח האחר חליפיהן להקצותן זה שלקח לאכילה, חייב לעשר; וזה שלקח להקצות, לא נקבע למעשר.

ז. האומר לחברו צא ולקט לך עשרים תאנים משלי, ואני אמלא את כרסי משלך שניהם פטורים: שאין זה חליפין, כדי שיהיה מכר. ואם צרף ואכל, חייב. והמתנה, אינה קובעת במכר.

ח. עם הארץ שהיה עובר בשוק, ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורין, שאין המתנה קובעת. ואם הכניסו לביתו, אם רב העם מכניסים לבתים, מעשרים; ואם רב העם מכניסים לשוק, אינן מתקנים אלא דמאי שמא עשר, ואחר כך הביא לשוק. ואם אמר טלו לכם והכניסו לבתיכם כשמכניס לבית, מעשר דמאי.

ט. נתן לו דבר מרבה, אפלו אמר לו טל ואכל הרי זה כמי שאמר לו טל והכנס: שאינו אוכל, עד שיתקן דמאי. וכן אם נתן לו דבר שאין דרכו להאכל חי, או שהיה אדם גדול שאין דרכו לאכל בשוק הרי זה מתקן דמאי.

י. היו שנים, אמר לאחד טל ואכל, ואמר לשני טל והכנס זה אוכל ופטור, וזה אוכל וחייב. וכן אנשים שהיו יושבים בשער או בחנות, ואמר להם טלו ואכלו הרי אלו אוכלין ופטורין. ובעל השער או בעל החנות, לא יאכלו עד שיעשרו דמאי שנמצא באומר לאלו טלו והכניסו לבתיכם, שהרי הם בבתיכם. וכבר בארנו שאין הבית שאינו שלו קובע לו, כשיעברו הפרות בתוכו.

יא. השוכר את הפועלים לעשות עמו בפרות, בין בתלושין בין במחברין הואיל ויש להם לאכל מן התורה במה הן עושין, הרי אלו אוכלין ופטורין מן המעשר. ואם התנה עמהן שיאכלו מה שלא זכתה להן תורה, כגון שהתנה הפועל שיאכל בנו עמו, או שיאכל בנו משכרו, או שיאכל אחר גמר מלאכתו בתלוש הרי זה אסור לאכל, עד שיעשר: הואיל ואוכל מפני התנאי שלו, הרי זה פלוקת.

יב. שכרו לנפש עמו בזיתים, והתנה הפועל שיאכל בזיתים הרי זה אוכל מן האילן אחת אחת, ופטור; ואם צרף, חייב. שכרו לנפש בבצלים, והתנה לאכל ירק מקרסם עלה עלה, ואוכל; ואם צרף, חייב.

יג. קצץ הפועל שיאכל ליטרה שלזיתים, אוכל אחת אחת; ואם צרף, חייב לעשר הואיל והוא אוכל דבר קצוב, הרי זה פלוקת שאם צרף נקבע.

יד. לא קצץ, אלא היה אוכל בדין תורה מצרף ואוכל כל מה

שִׁירָצָה: וְהוּא, שְׁלֹא יִסְפֹּת בַּמֶּלֶח. אָבֵל אִם סָפֹת בַּמֶּלֶח אַחַת
אַחַת, מִתָּר; שְׁתֵּים שְׁתֵּים אֲסוּר, שֶׁהָרִי נִקְבָּעוּ בַּמֶּלֶח.

זו. פּוֹעֵל שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בַּלְבָּסִין, לֹא יֵאָכֵל בְּבָנוֹת שָׁבַע; בְּבָנוֹת
שָׁבַע, לֹא יֵאָכֵל בַּלְבָּסִין: עַד שִׁיעֶשֶׂר. אָבֵל יֵשׁ לוֹ לְמַנַּע עֲצָמוֹ,
עַד שִׁיגִיעַ לְמָקוֹם הַיְּפוֹת.

זו. הַמוֹצִיא אֶת פּוֹעֲלָיו לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בַּשָּׂדֶה בְּזֶמֶן
שָׂאִין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין מִן הַפְּרוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה, וּפְטוּרִין
מִן הַמַּעֲשֶׂר: וְהוּא, שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלָאכָתָן. אָבֵל אִם יֵשׁ עָלָיו
מְזוֹנוֹת הָרִי אֵלּוּ לֹא יֵאָכֵלוּ, וְאִם עַל פִּי שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלָאכָתָן:
שָׂאִין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטָּבֵל. אָבֵל אוֹכְלִין אַחַת אַחַת מִן הַתְּאֵנָה
אָבֵל לֹא מִן הַסֵּל, וְלֹא מִן הַקָּפָה, וְלֹא מִן הַמִּקְצָה.

יז. אֶחָד הַמַּבְשֵׁל, וְאֶחָד הַשּׁוֹלֵק, וְאֶחָד הַכּוֹבֵשׁ קוֹבֵעַ לְמַעֲשֶׂר;
אָבֵל הַמַּעֲשֵׂן אֶת הַפְּרוֹת עַד שֶׁהִכְשִׁירָן, הָרִי הוּא סָפֵק. הַטּוֹמֵן
פְּרוֹת בְּאֲדָמָה אוֹ בַּתֶּבֶן אוֹ בַּזֵּבֵל, עַד שֶׁהִכְשִׁירָן לֵאכִילָה לֹא
נִקְבָּעוּ לְמַעֲשֶׂר.

יח. הַנּוֹתֵן יַיִן לְתַבְשִׁיל חֵם, אוֹ שֶׁנָּתַן שֶׁמֶן לְקִדְרָה וְאֶלְפָס
כִּשְׁהֵן מִרְתָּחִין נִקְבָּעוּ לְמַעֲשֶׂר. מִזֵּג יַיִן בְּמִים חֲמִים, נִקְבָּע;
וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר שְׂאֵם בְּשֵׁל הַיַּיִן, וְאֶפְלוּ בַּגַּת שְׂאֲסוּר לַשְׁתּוֹת
מִמֶּנּוּ, עַד שִׁיעֶשֶׂר.

יט. הַשּׂוֹם וְהַשְּׁחָלִים וְהַחֲרָדֵל שֶׁשָּׁחֲקָן בַּשָּׂדֶה בְּשֶׁמֶן, נִטְבָּלוּ
לְמַעֲשֶׂר. וְכֵן הַסּוֹחֵט אֲשָׁכּוֹל לְתוֹךְ הַכּוֹס, נִקְבָּע; לְתוֹךְ הַתְּמָחוּי,
לֹא נִקְבָּע.

כ. הַמּוֹלֵחַ פְּרוֹת בַּשָּׂדֶה, נִקְבָּעוּ; טָבֵל הַזֵּיתִים אַחַת אַחַת בַּמֶּלֶח
וְאָכֵל, פְּטוּר. הַפּוֹעֵעַ זֵיתִים כְּדֵי שִׁיעָא הַשְּׂרָף מֵהֶם, פְּטוּר.
הַנוֹטֵל זֵיתִים מִן הַמַּעֲטָן, טוֹבֵל אַחַת אַחַת בַּמֶּלֶח וְאוֹכֵל; וְאִם
מֶלֶח וְנָתַן לְתוֹךְ פִּי, חַיֵּב. וְכֵן כָּל כּוֹיָצָא בָּזֶה.

כא. הַתּוֹרֵם פְּרוֹתָיו תְּרוּמָה שֶׁצָּרִיךְ לְתֵרֵם אַחֲרֶיהָ שְׁנֵינָה, נִקְבָּעוּ
לְמַעֲשֶׂר; וְלֹא יֵאָכֵל מֵהֶן עֲרָאִי, עַד שִׁיּוֹצִיא הַתְּרוּמָה הַשְּׁנֵינָה
וַיַּעֲשֶׂר.

כב. פְּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלָאכָתָן, וְחִשְׁכָּה עָלֶיהֶן לַיְלִי שֶׁבַת נִקְבָּעוּ;
וְלֹא יֵאָכֵל מֵהֶן אֶפְלוּ לְאַחַר הַשֶּׁבֶת, עַד שִׁיעֶשֶׂר. תֵּינוּקוֹת
שֶׁטְמָנוּ תְּאֵנִים לַשֶּׁבֶת, וְשִׁכְחוּ לַעֲשֹׂרָן לֹא יֵאָכֵלוּ לְמוֹצָאֵי שֶׁבַת,
עַד שִׁיעֶשֶׂרוּ.

כג. תְּאֵנָה שֶׁהִיָּתָה מִיְּחָדָת לוֹ לֵאכֹל פְּרוֹתֶיהָ בַּשֶּׁבֶת, וְלִקְט
מִמֶּנָּה כִּלְפָּלָה לֹא יֵאָכֵל עַד שִׁיעֶשֶׂר: הוֹאִיל וּפְרוֹת אֵלּוּ מִיְּחָדִין
לַשֶּׁבֶת, וְהַשֶּׁבֶת קוֹבֵעֵת.

כד. הִיָּה אוֹכֵל בְּאֲשָׁכּוֹל, וְחִשְׁכָּה עָלָיו לַיְלִי שֶׁבַת הָרִי זֶה לֹא
יִגְמֹר אֲכִילָתוֹ בַּשֶּׁבֶת, עַד שִׁיעֶשֶׂר; וְאִם הִנִּיחוּ לְאַחַר הַשֶּׁבֶת,
הָרִי זֶה גּוֹמְרוֹ.

הַלְבוֹת מַעֲשֶׂר פָּרָק ו

א. מַחְלִיקִין בְּתֵאֲנִים וְעֵנָבִים שְׁלֵטָבֵל, וְאִין בָּזֶה הַפֶּסֶד. וְכָל
שְׂאֲסוּר לְזָרִים לֵאכֹלוֹ בְּתֵרומָה, מִן הַגֵּרַעֲנִין וְהַקְּלָפוֹת וְהַעֲלִין
וְהַחֲרָצִנִין וְכִיּוֹצָא בָּהֶן כֶּף אֲסוּר לֵאכֹלוֹ מִן הַטָּבֵל; וְכֵן הַמַּעֲשֶׂר

שלא נטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו. וכל שמתר לזרים לאכלו בתרומה מדברים אלו כך מתר בטבל, ובמעשר שלא נטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שלא נפדו.

ב. אין מדליקין בטבל טמא אפלו בחל, ואין צריך לומר בשבת שנאמר "את-משמרת תרומתי" (במדבר יח, ח): מה תרומה טהורה, אין לה בזה אלא משעת הרמתה אף תרומה טמאה, אין לה להנות בזה אלא משעת הרמתה ואלה.

ג. אין מחפין בטבל. ואין זורעין את הטבל; ואפלו פרות שלא נגמרה מלאכתן, אסור לזרע מהן עד שיעשר. במה דברים אמורים, בתבואה וקטניות וכיוצא בהן. אבל העוקר שתלים שיש בהן פרות, במקום למקום בתוך שדהו הרי זה מתר, ואינו כזורע טבל: שהרי לא אסף הפרות.

ד. וכן העוקר לפת וצנונות, ושתלם במקום אחר אם נתפון להוסיף בגופן, מתר; ואם שתלן כדי שיקשו, ויקח הזרע שלהן אסור, מפני שהוא כזורע חטים או שעורים שלטבל.

ה. ליטרה מעשר טבול שזרעה, והשביחה, והרי היא עשר ליטרין חיבת במעשר; ואותה ליטרה, מעשר עליה במקום אחר לפי חשבון. ליטרה בצלים שתקנה וזרעה אינו מעשר לפי חשבון התוספת, אלא מעשר לפי כלו.

ו. זרעונים שהביאו שליש, ומרחן ועשרן, ואחר כך זרען והוסיפו, ואין זרעם כולה הרי זה ספק אם חיבין במעשר מדבריהם הואיל והוסיפו, או אין חיבין: שהרי הזרע שעדין הוא קים ולא אבד, מעשר הוא; ואין אלו דומים לבצלים, שהבצלים אין דרכן להזרע.

ז. הזורע את הטבל, בין דבר שזרעו כולה בין דבר שאין זרעו כולה אם אפשר ללקטו קונסין אותו, ומלקטו; ואם צמח אין מחיבין אותו לעקר, והגדולין חלין. ואם היה דבר שאין זרעו כולה אפלו גדולי גדולין אסורין, עד שלוש גרנות; והרביעי מתר. ומפני מה הגדולין אסורין, מפני תרומת מעשר ותרומה גדולה שיש בו. וכן הדין בזורע מעשר שלא נטלה תרומתו.

ח. אין מוכרין את הטבל אלא לצורך, ולחבר; ואסור לשלח את הטבל, ואפלו חבר לחבר שמא יסמכו זה על זה, ויאכל הטבל.

ט. המוכר פרות לחברו, וזכר שהם טבל, ורץ אחריו לתקנו, ולא מצאו אם ידוע שאינן קימין ושכבר אבדו או נאכלו, אינו צריך לעשר עליהם; ואם ספק שהם קימין או אינן, צריך להוציא עליהן מעשרותיהן מפרות אחרות.

י. המוכר פרות לחברו מוכר אומר על מנת שהן טבל מכרתי, ולוקח אומר לא לקחתי ממך אלא מעשרין כופין את המוכר לתקן: קנס הוא לו, מפני שמכר את הטבל.

יא. אין פורעין חוב מן הטבל, מפני שהוא כמוכרו. מי שלקחו בית המלך את פרותיו, והם טבלים אם מחמת חוב שהוא חייב להן, צריך להוציא עליהן מעשרות; ואם לקחום באנס, אינו חייב לעשר עליהם. והלוקח טבל משני מקומות, מעשר מזה על זה.

יב. המקבל שדה מישראל או מן הנכרי חולק ונותן לבעל השדה

בפניו, כדי שידע שטבל נטל. אבל החוכר שדה מישראל אם נתן לו מזרע אותה שדה, תורם ואחר כך נותן לו מה שקצץ לתן לו; ובעל השדה מעשר לעצמו. ואם נתן לו מזרע שדה אחרת, או ממין אחר מוציא המעשר, ואחר כך נותן לו.

יג. החוכר שדה מן הנכרי מעשר, ואחר כך נותן לו: קנס קנסו אותו בזה כדי שלא יחכר מן הגוי, ונמצאת השדה בורה לפניו, עד שיצטרך, וימכרנה לישראל. וכן המקבל שדה אבותיו מן הגוי, קנסו אותו שיעשר ואחר כך יתן לגוי חלקו מעשר כדי שלא יקפץ ויקבלנה ממנו, מפני שהיא שדה אבותיו, עד שתשאר לפניו בורה, כדי שימכרנה לישראל.

יד. איזה הוא חוכר, ואיזה הוא מקבל: חוכר שחוכר הקרקע בדבר קצוב מן הזרע בכך וכך סאה, בין עשת הרבה בין עשת מעט; ומקבל הוא שיקבל אותה בחלק ממה שתעשה, חציו או שלישו או מה שיתנו ביניהן. והשוכר הוא ששוכר הקרקע, במעות.

טו. שנים שקבלו שדה באריסות, או שירשו, או נשתתפו יכול האחד לומר לחברו, טל אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני; אבל לא יאמר לו, טל אתה חטים ואני שעורים, אתה יין ואני שמן מפני שהן מוכרין את הטבל.

טז. כוהן ולוי שלקחו פרות מישראל, אחר שנגמרה מלאכתן מוציאים את התרומה והמעשרות מידיהן, ונותנין אותם לכוהנים וללויים אחרים: קנס הוא להם כדי שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבלים, כדי להפקיע מתנות אחיהם הכוהנים. ואם קנו קדם שתגמר מלאכתן, כגון שלקחו תבואה קדם מרוח אין מוציאים מידם.

יז. כוהן או לוי שמכרו פרות תלושין לישראל, קדם שתגמר מלאכתן, ואין צריך לומר, אם מכרו במחבר הרי התרומה או המעשר שלהם; ואם מכרו אחר גמר מלאכה הרי התרומה והמעשר שללוקח, ומפריש ונותן לכל כוהן או לוי שירצה.

יח. כוהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחלין, כך חולקין בתרומה ומעשרות; והישראלי נוטל חלקו, ונותנו לכל כוהן ולוי שירצה. אבל ישראל שקבל שדה מכוהן או מלוי התרומה או המעשר לבעל השדה, ושאר המתנות חולקין.

יט. המקבל זיתים להוציא מהן שמן בין ישראל מכוהן או לוי, בין כוהן או לוי מישראל כשם שחולקין בחלין, כך חולקין בתרומה ומעשרות: מפני שהשמן, חשוב הוא.

כ. כוהן שמכר שדה לישראל ואמר לו, על מנת שהמעשרות שלה שלי לעולם הרי הן שלו: פיון שאמר על מנת, נעשה כמי ששיר מקום המעשר. ואם מת הכוהן, הרי בנו כשאר הכוהנים. ואם אמר לו, על מנת שהמעשרות לי ולבני מת הוא, יטלם בנו. על מנת שהמעשרות שלי, כל זמן שהיא לפניך מכרה לאחר אף על פי שחזר ולקחה, אין לכוהן אותם המעשרות.

כא. ישראל שקבל שדה מכוהן ולוי ואמר לו, על מנת שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים מתר. על מנת שהן שלי לעולם אסור, שאין כוהן עושה כוהן.

כב. וְכֵן בֶּן לֹוי שֶׁהָיָה עָלָיו חֹב לְיִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל זֶה גֹבֶה מֵאַחֲרֵים, וּמִפְּרִישׁ עַד שִׁיפְרַע כְּנָגֵד חֹבּוֹ: שְׂאִין לֹוי זֶה עוֹשֶׂה בְּעַל חֹב שֶׁלּוֹ כָּלֹוי אַחֵר, שִׁיגְבֶה מֵעֶשֶׂר מֵאַחֲרֵים.

כג. יִשְׂרָאֵל שִׁירֵשׁ טָבֵל מִמֶּרַח מֵאָבִי אִמּוֹ כּוֹהֵן, וְאוֹתוֹ אָבִי אִמּוֹ יִרְשׁוּ מֵאָבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל הֲרִי זֶה מִפְּרִישׁ מִמֶּנּוּ מֵעֲשָׂרוֹתָיו, וְהֵן שֶׁלּוֹ: שֶׁהַמִּתְנֻת הָרְאוּיֹת לְהִתְרֵם כָּמוֹ שֶׁהוֹרְמוֹ הֵן, אֵף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא הוֹרְמוֹ.

כד. הַנּוֹתֵן שְׂדֵהוּ בְּקִבְלָהּ לַגּוֹי, אוֹ לְמִי שְׂאִינּוּ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעֹנֻת הַמַּעֲשָׂרוֹת, צָרִיךְ לְעֶשֶׂר עַל יָדָם. נִתְּנָה לָעַם הָאָרֶץ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעֹנֻת הַמַּעֲשָׂרוֹת, אִינּוּ צָרִיךְ לְעֶשֶׂר עַל יָדָם; וּמִשְׁבָּאוֹ לְעֹנֻת הַמַּעֲשָׂרוֹת, צָרִיךְ לְעֶשֶׂר עַל יָדָם. כִּי צֵד הוּא עוֹשֶׂה: עוֹמֵד עַל הַגֶּרֶן, וְנוֹטֵל; וְאִינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְמָה שֶׁאֲכָלוּ, שְׂאִין אָנוּ אַחֲרָיִן לָהֶם.